

Statsbidrag till studieförbund

Kriterier och fördelningsprinciper från och med 2007

Folkbildningsrådet

Statsbidrag till studieförbund
Kriterier och fördelningsprinciper
från och med 2007

Folkbildningsrådets styrelse 2006-12-07

Original: Thomas Östlund Produktion

© Folkbildningsrådet 2007

Innehåll

Förord	4
Sammanfattning av bidragssystemet	5
Inledning	7
Verksamhetsformer	9
Studiecirkel	9
Kulturprogram	10
Annan folkbildningsverksamhet	11
Fördelningsmodell för statsbidraget till studieförbunden	12
Grundbidrag	12
Verksamhetsbidrag	12
Kriterier för verksamhet som berättigar till statsbidrag	15
Ansvar och anordnarroll	15
Bidragets användning och avgränsning	16
Dokumentation	17
Uppföljning, utvärdering, internkontroll och kvalitet	18
Folkbildningsrådets uppföljning av studieförbundens verksamhet	18
Studieförbundens ansvar för internkontrollen	19
Bilagor	20
Bilaga 1: Förordning (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen	20
Bilaga 2: Folkbildningens Framsyn – en sammanfattning	22
Bilaga 3: Förtydligande av regler för rapportering av studiecirkel på distans	25
Bilaga 4: Riktlinjer för förstärkningsbidraget inom studieförbundens verksamhet	27
Bilaga 5: Statsbidragsvillkor för anslag 25:1 Bidrag till folkbildningen 2007	31
Bilaga 6: Allmänna råd vid upprättande av verksamhetsberättelse med årsredovisning för centralt studieförbund avseende statsbidragsvillkorade avsnitt	33

Förord

Folkbildningsrådet har fastställt en ny fördelningsmodell för statsbidrag till studieförbundens verksamhet. Modellen bygger på ett grundbidrag och ett verksamhetsbidrag och träder i kraft år 2007. Bidragsmodellen kombinerar stabilitet och kvalitetsperspektiv med möjligheten att möta omvärldsförändringar och göra anpassningar utifrån nya förutsättningar och nya behov av folkbildning.

Riksdagens syften med anslaget till folkbildningen har varit vägledande för Folkbildningsrådets beslut. Statsbidraget till studieförbunden ska ge studieförbunden goda förutsättningar att, utifrån egna värderingar och höga kvalitetsambitioner:

- arbeta långsiktigt och med inriktning på egna mål och med hög kvalitet,
- stärka människors kunskap, självtillit och delaktighet i demokrati och övrigt samhällsliv,
- skapa möten mellan människor med bakgrund i olika länder, kulturer och livssituationer,
- vända sig till och engagera människor som inte har samma förutsättningar som andra att ta del av folkbildningsverksamhet.

Kriterierna för statsbidraget till studieförbunden är utformade för att vara ett stöd i att styra ekonomiska resurser till verksamhet som ligger i linje med statens syften. De fördelningsprinciper för anslaget, som fastställs av Folkbildningsrådet, bör därför följas i studieförbundens interna fördelning av statsbidrag.

I fördelningsmodellen har kriterier för verksamhet som berättigar till statsbidrag förtydligats. Detta gäller framför allt studieförbundets ansvar

och anordnarroll. Vidare har verksamhetsformerna studiecirkel, kulturprogram och annan folkbildningsverksamhet tydligare definierats.

Den nya fördelningsmodellen ställer ökade krav på såväl studieförbundens som Folkbildningsrådets uppföljning av verksamheten.

Det är Folkbildningsrådets förhoppning att fördelningsmodellen för statsbidraget till studieförbunden så långt det är möjligt också ska kunna tillämpas av kommunerna.

Folkbildningsrådets styrelse fattar årligen beslut om villkoren för statsbidraget till studieförbunden. Rådet följer i sitt löpande uppföljningsarbete att studieförbunden uppfyller dessa villkor. Ansvaret för att den verksamhet som bedrivs med stöd av och rapporteras som grund för statsbidraget följer såväl Folkbildningsrådets kriterier som studieförbundets interna mål och anvisningar vilar på studieförbundens förbundsstyrelser.

FOLKBILDNINGSRÅDET

Britten Månsson-Wallin
Generalsekreterare

Anna-Carin Bylund
Studieförbundssekreterare

Sammanfattning av bidragssystemet

Grundbidrag

60 procent av statsbidraget fördelas som ett grundbidrag.

Bidraget år 2007–2008 beräknas på ett genomsnitt av totalt utbetalt statsbidrag, verksamhetsåren 2005 och 2006. För åren 2009–2010 är ett genomsnitt av totalt utbetalt statsbidrag, med undantag för förstärkningsbidraget, för verksamhetsåren 2007 och 2008 beräkningsunderlag.

Verksamhetsbidrag

Det verksamhetsrelaterade bidraget innehåller tre delar:

Kulturprogrambidrag

10 procent av statsbidraget till studieförbunden avsätts till kulturprogramverksamhet.

Bidraget till kulturprogram år 2007–2008 beräknas på ett genomsnitt av genomförda kulturprogram år 2004 och 2005. År 2009 fördelas bidraget på ett genomsnitt av genomförda kulturprogram år 2006 och 2007. Därefter omfördelas bidraget varje år och beräknas i förhållande till antal statsbidragsberättigade kulturprogram senast redovisat verksamhetsår. För att undvika en urholkning av statsbidraget per program kommer beräkningsun-

derlagets ökning per studieförbund respektive år att begränsas till 10 procent.

Förstärkningsbidrag

12 procent av statsbidraget till studieförbunden avsätts till förstärkningsbidrag för deltagare med funktionshinder samt deltagare som invandrat och har behov av språkligt stöd i svenska.

Fördelningen år 2007 och 2008 grundas på omfattningen av studieförbundens verksamhet med målgruppen tidigare år. Mellan åren 2009 och 2011 tillämpas övergångsregler, där bidraget fördelas dels i form av en grundresurs, dels utifrån faktiskt genomförda insatser. Från och med 2012 fördelas bidraget enbart utifrån faktiskt genomförda insatser.

Verksamhetsrelaterat bidrag

18 procent av statsbidraget till studieförbunden avsätts till ett verksamhetsrelaterat bidrag. Beräkningsunderlag för bidraget är antal statsbidragsberättigade studietimmar, studiecirkel och deltagare i studiecirkel samt med halva värdet antalet arrangemang, deltagare och studietimmar i annan folkbildningsverksamhet.

Den verksamhetsrelaterade bidragsdelen år 2007 grundas på ett genomsnitt av för statsbidrag godkänd verksamhet år 2004 och 2005. Bidraget omfördelas varje år och för år 2008 är år 2006 beräkningsgrund för bidraget.

Uppföljning av statsbidragsberättigad verksamhet

Folkbildningsrådets styrelse fattar årligen beslut om villkoren för statsbidraget till studieförbunden. Rådet följer i sitt löpande uppföljningsarbete att studieförbunden uppfyller dessa villkor. Studieförbundens förbundsstyrelser har ansvaret för att den verksamhet som bedrivs med stöd av och rap-

porteras som grund för statsbidraget följer såväl Folkbildningsrådets kriterier som studieförbundets interna mål och anvisningar.

Folkbildningsrådets styrelse reglerar formerna för återbetalning av statsbidrag vid felaktigt inrapporterad verksamhet.

Inledning

Villkoren för statens stöd till folkbildningen anges i *Förordningen om statsbidrag till folkbildningen* (se bilaga 1). Av förordningen framgår att:

2 §

Statens stöd till folkbildningen skall ha till syfte att

- 1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,*
- 2. bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,*
- 3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället, och*
- 4. bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.*

Verksamheter inom följande områden utgör i särskilt hög grad motiv för statens stöd:

- 1. den gemensamma värdegrunden; alla människors lika värde och jämställdhet mellan könen,*
- 2. det mångkulturella samhällets utmaningar,*
- 3. den demografiska utmaningen,*
- 4. det livslånga lärandet,*
- 5. kulturen,*
- 6. tillgängligheten och möjligheterna för personer med funktionshinder, och*
- 7. folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa.*

Statens stöd till folkbildningen utmärks av stor tilltro till studieförbundens förmåga att självständigt forma sin verksamhet. I *Folkbildningens Framsyn* har folkbildningens organisationer själva utvecklat sin roll i samhället och sina framtida uppgifter (se bilaga 2).

Friheten från statlig styrning ger studieförbunden möjligheter att självständigt, utifrån sina skilda profiler och idémässiga traditioner, bestämma sin inriktning. Friheten främjar också kreativitet, ny-tänkande och flexibilitet. Med friheten följer dock ett stort ansvar, som ytterst gäller medborgarnas rätt att veta att skattepengarna används i överensstämmelse med riksdagens beslut.

I praktiken innebär detta att studieförbunden kontinuerligt ska ta ställning till om verksamhet, som finansieras med det statliga bidraget, överensstämmer med av riksdagen beslutade syften med bidraget. För att på ett tillförlitligt sätt klara denna gränsdragning krävs förutom kriterier för statsbidragets användning även rutiner för regelbunden granskning och kontroll av verksamheten.

Kriterierna för statsbidraget till studieförbunden är utformade för att vara ett stöd i att styra ekonomiska resurser till verksamhet som ligger i linje med statens syften. De fördelningsprinciper för anslaget, som fastställs av Folkbildningsrådet, bör därför följas i studieförbundens interna fördelning av statsbidrag.

Styrelserna i studieförbundens olika enheter har det yttersta ansvaret för att den offentligt finansierade verksamheten sker i överensstämmelse med statens intentioner.

Studieförbunden är – i likhet med andra självständiga organisationer – fria att själva anordna den verksamhet de vill. De har även frihet att söka al-

ternativa finansieringskällor i de fall där verksamheten inte överensstämmer med folkbildningsbidragets intentioner, men ändå bedöms som angelägen eller efterfrågad. Verksamhet, som inte ryms inom folkbildningsbidragets ramar, kan vara angelägen för studieförbunden att genomföra ändå.

När studieförbunden bedriver verksamhet med stöd av statsbidraget, är det en central uppgift att utgå från statens intentioner med bidraget.

I regeringens folkbildningsproposition *Lära, växa, förändra* (2005/06:192) och i riksdagens beslut anges att syftet med bidraget till folkbildningen är att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin. Genom studieförbundens verksamhet ska människor kunna påverka sin livssituation – och samhällsutvecklingen i stort. Studieförbunden kan erbjuda arenor och verktyg för att samhällsintresse kan komma till uttryck och demokratin vitaliseras. Studieförbunden kan också, genom sitt sätt att arbeta, vara en demokratisk förebild, där deltagare har möjlighet att ta aktiv del i planering och genomförande. Att arbeta för att påverka människors grundläggande värderingar är en angelägen uppgift. Principerna om allas lika värde och jämställdhet mellan könen är centrala inslag i den gemensamma värdegrund som studieförbunden ska omfatta och förmedla.

Studieförbunden som kulturbärare lyfts särskilt fram. Det handlar både om att erbjuda kulturupplevelser och eget skapande. Kulturintresset ska breddas och delaktigheten i kulturlivet främjas. För att dessa syften ska kunna uppnås är det viktigt att studieförbunden fortlöpande arbetar med

kvalitets- och verksamhetsutveckling. Samverkan mellan olika aktörer inom kulturområdet ska eftersträvas och den lokala amatörkulturen ägnas särskild uppmärksamhet. Att kulturintresset ska breddas kan tolkas som en särskild ambition att människor ska ges möjlighet att tänja sina gränser, när det gäller att uppleva och utöva kultur.

Studieförbunden ska möta det mångkulturella samhällets utmaningar genom att främja ömsesidig kunskap och förståelse mellan olika etniska, religiösa och kulturella grupper i samhället. En annan viktig målgrupp för studieförbundens insatser är de i Sverige erkända nationella minoriteterna.

Studieförbundens omfattande verksamhet med personer med funktionshinder är av stor betydelse. Hög kompetens kring funktionshinder är nödvändig, liksom medvetenhet om grundtillgänglighet, bemötande och individuella anpassningar.

Det finns en tydlig fördelningspolitisk ambition i syftena med statsbidraget. Det står uttryckligen att stödet till folkbildningen ska bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja utbildnings- och bildningsnivån i samhället. Personer från studieovana miljöer ska intresseras för fortsatta studier. Det är viktigt att framhålla att de grupper som här avses kanske inte är de som i första hand självmant söker sig till folkbildningen.

I praktiken ska den fördelningspolitiska ambition som uttrycks i statens syften med bidraget till folkbildningen få återverkningar i de dagliga prioriteringar som enskilda studieförbundsavdelningar gör.

Verksamhetsformer

Statsbidraget till studieförbunden grundas på tre olika verksamhetsformer:

- studiecirkel
- kulturprogram
- annan folkbildningsverksamhet

Att studieförbundet är anordnare av verksamheten ska tydligt framgå i såväl inbjudan som vid genomförandet av studiecirkel, kulturprogram och annan folkbildningsverksamhet.

Studiecirkel

Folkbildningsförordningen anger att studiecirkelverksamhet med gemensamma, planmässigt bedrivna studier är basen för statsbidraget till studieförbunden.

Studiecirkeln ska kännetecknas av att:

- den är öppen för alla, utan krav på förkunskaper,
- deltagaren avgör själv om han/hon vill delta,
- deltagarna har inflytande över innehåll och upplägg,
- den leder till ett lärande vars syfte är utveckling och förändring,
- kunskap söks gemensamt och samtal och diskussion är en viktig del,
- det finns tid för reflektion och eftertanke mellan sammankomsterna,
- det finns studiematerial med studieplan eller en av gruppen utarbetad skriftlig arbetsplan där nå-

- gon form av studiematerial ingår,
- ledaren är godkänd av studieförbundet och har fått introduktionsutbildning.

Studiecirkeldeltagare ska få sådan information att de:

- vet att de deltar i en studiecirkel,
- vet vilket studieförbund som anordnar cirkeln de deltar i,
- har möjlighet att ta ansvar för sitt lärande.

Studiecirkeln är definitionsmässigt en liten grupp människor som utifrån sina behov och intressen söker kunskap. En studiecirkel kan bedrivas med enbart fysiska möten, en kombination av fysiska möten och distansstudier eller i sin helhet på distans (se bilaga 3).

En studiecirkel består av minst tre personer som under minst tre sammankomster och minst nio studietimmar gemensamt söker kunskap. Cirkelledaren som kan vara en av dessa tre är godkänd av studieförbundet. Möjligheterna att föra ett samtal, där alla kan komma till tals, sätter gränsen för antalet deltagare i cirkeln. Antalet deltagare måste också vara rimligt utifrån deltagarnas behov och förmåga. I ett lärande perspektiv är en gruppstorlek på högst tolv personer att föredra. Cirkel med fler än tolv deltagare ska kunna motiveras av studieförbundet. För att räknas som deltagare i cirkeln förutsätts närvaro vid minst tre cirkelsammankomster, varav minst en gång vid de tre första sammankomsterna.

Studiecirkeln riktar sig till ungdomar och vuxna. För att räknas som deltagare i en studiecirkel måste deltagaren under året fylla minst 13 år. För tonåringar och vuxna är studiecirkeln en utmärkt arbetsform. Däremot ska renodlad barnverksamhet inte förekomma i statsbidragsberättigad studiecirkelverksamhet.

En studietimme omfattar 45 minuter och nio studietimmar är minimum för att cirkeln ska vara berättigad att utgöra underlag för statsbidrag. För att ge utrymme för fördjupning och reflektion mellan sammankomsterna arbetar studiecirkeln under en längre tid och vid minst tre sammankomster. Maximalt gäller tre sammankomster om vardera fyra studietimmar per vecka.

För varje enskild deltagare gäller att maximalt åtta timmar per dag fördelade på minst två cirklar kan rapporteras som underlag för statsbidrag. Av studieförbundet planlagd studiecirkel får pågå högst 40 veckor per år.

Totala antalet studietimmar i en cirkel utgår från deltagarnas studieförutsättningar och behov, vad som är lämpligt samt vad som är ekonomiskt försvarbart. Inom ramen för gällande bidragskriterier får gruppens behov avgöra antalet sammankomster och antalet timmar per sammankomst. För studiecirklar med en hög timnivå har avdelningen eller motsvarande ett särskilt ansvar att förvissa sig om att cirkelledaren och deltagarna känner till och arbetar efter de riktlinjer som staten och Folkbildningsrådet angivit.

Kulturprogram

Med kulturprogram avses föreläsning, teater, sång, musik, dans, dramatisk framställning, filmvisning eller utställning som framförs eller visas för publik. Programmen ska ha en sådan utformning i

tid och rum att de bidrar till att skapa delaktighet, upplevelse och eftertanke. Ett kulturprogram, som rapporteras för statsbidrag pågår i minst 30 minuter. Kulturprogram genomförs vid ett givet tillfälle och med alla deltagare fysiskt närvarande. Kulturprogram kan inte ges på distans.

Studieförbundets roll som anordnare av ett kulturprogram ska tydligt framgå vid inbjudan till och genomförande av varje program. Studieförbundet kan samverka med bland annat sina medlemsorganisationer vid genomförandet av kulturprogrammen program, som rapporteras som underlag för statsbidrag, har studieförbundet anordnaransvaret för.

Vid varje kulturprogram ska det finnas en företrädare för studieförbundet närvarande. Denne ansvarar för programmets genomförande och rapportering.

Ett kulturprogram kan innehålla flera inslag med olika medverkande. Ett sammanhållet program som vänder sig till samma publik redovisas som ett program även om det finns flera medverkande eller fler kulturformer i det. För att redovisas som olika arrangemang under samma dag ska programmen vara tydligt avgränsade i tid och rum. De ska också vara planerade och annonserade som olika program och inte i efterhand delas upp.

Utställningar kan endast rapporteras en gång per plats den visas, oavsett visningstidens längd.

Studieförbunden har ansvar för att klargöra målen för kulturprogramverksamheten. Ideologisk profilering, förmågan att nå nya grupper, att skapa arbetstillfällen för kulturarbetare och publika möten med professionell kultur är angelägna utgångspunkter liksom att bereda amatörer möjlighet att framträda för publik. Samverkan med lokala och regionala kulturinstitutioner kan vara en del av inriktningen på verksamheten.

Annor folkbildningsverksamhet

Statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet kan genomföras i annan form än studiecirkel och kulturprogram. I annan folkbildningsverksamhet kan studieförbunden genomföra folkbildande verksamhet i friare och flexiblare former. Verksamheten måste dock motsvara de generella kvalitetsambitioner som såväl studieförbunden själva som riksdag och regering ger uttryck för. Verksamhet i annan form ska ge studieförbunden möjlighet att pröva nya former och utveckla nyskapande folkbildningsverksamhet. Studieförbundet ska godkänna både arbetets inriktning och gruppens ledare och det är viktigt att anordnarskapet är tydligt.

Sammankomsterna i annan folkbildningsverksamhet kan vara längre och genomföras tätare än i studiecirkel. Antalet sammankomster kan vara en eller flera. Exempel på verksamheter är ”pröva på dagar” och helkurser.

Tre deltagare, inklusive ledaren, är minimum för annan folkbildningsverksamhet, som rapporteras som grund för statsbidrag. Deltagarna kan vara fler än vad som rekommenderas för studiecirkeln. Deltagarna kan också vara yngre än 13 år men studieförbundet ska ta ställning till hur statens syfte med statsbidraget till folkbildningen uppfylls i verksamhet som riktar sig till yngre barn.

Fördelningsmodell för statsbidraget till studieförbunden

Statsbidraget till studieförbunden ska ge studieförbunden goda förutsättningar att, utifrån egna värderingar och höga kvalitetsambitioner, arbeta långsiktigt och med inriktning på egna mål och med hög kvalitet. Att stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin, utjämna utbildningsklyftor, bredda intresset för kultur samt göra det möjligt för människor att påverka sin egen livssituation är centrala uppgifter. Studieförbunden har ett särskilt ansvar för att själva identifiera och nå de målgrupper som är relevanta för att uppnå syftena med statsbidraget.

Grundbidrag

Grundbidraget ska medverka till att ge studieförbunden möjligheter att arbeta mot sina mål och leva upp till de förväntningar som riksdag och regering givit uttryck för.

Genom grundbidraget ges studieförbunden stabila arbetsförutsättningar över tid samtidigt som det skapas förutsättningar för långsiktiga satsningar där varje studieförbunds profil och ideologiska särart kan tydliggöras. Studieförbunden uppmanas att utifrån egna mål fokusera på frågor som till exempel vilka målgrupper man vill nå, vilka ämnen man vill lyfta fram och vilka pedagogiska kvaliteter man vill erbjuda.

Till grundbidrag avsätts 60 procent av statsbidra-

get. Beräkningsunderlag för bidraget år 2007 är ett genomsnitt av utbetalt statsbidrag år 2005 och 2006. Grundbidraget ligger fast i två år, 2007–2008. Bidraget omfördelas vart annat år. För år 2009–2010 är ett genomsnitt av totalt utbetalt statsbidrag åren 2007–2008 beräkningsunderlag. Förstärkningsbidraget räknas dock inte med i beräkningsunderlaget.

Verksamhetsbidrag

Studieförbunden bör vara lyhörda för att möta omvärldsförändringar och göra anpassningar utifrån nya förutsättningar och nya behov av folkbildning. Verksamhetsbidraget innehåller tre delar: kulturprogrambidrag, förstärkningsbidrag och verksamhetsrelaterat bidrag.

Kulturprogrambidrag

Riksdag och regering har i anslutning till nuvarande kulturpolitiska mål uttryckt att folkbildningen bör kunna spela en central roll för att uppnå dessa. De höga förväntningarna på studieförbunden följs upp i förordningen för statsbidrag till folkbildningen, där ett av syftena är att bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Kulturprogramverksamhetens ställning ska stärkas och studieförbunden ges bättre förutsättningar att förändra och utveckla verksamheten. Verksamhetsåret 2007 införs ett särskilt bidrag till kultur-

programverksamhet i studieförbunden vilket innebär att 10 procent av statsbidraget avsätts till kulturprogram.

Bidraget till kulturprogram år 2007–2008 fördelas utifrån ett genomsnitt av genomförda kulturprogram år 2004 och 2005. År 2009 fördelas bidraget utifrån genomförda kulturprogram år 2006 och 2007. Från år 2010 omfördelas bidraget varje år och beräknas i förhållande till antal statsbidragsberättigade kulturprogram tidigare verksamhetsår. För att undvika en urholkning av statsbidraget per program kommer beräkningsunderlagets ökning per studieförbund respektive år att begränsas till 10 procent.

Förstärkningsbidrag

Fullständiga riktlinjer för förstärkningsbidraget och dess fördelning redovisas i bilaga 4.

Enligt förordningen om statsbidrag till folkbildningen utgör tillgängligheten och möjligheterna för personer med funktionshinder att delta i verksamheten samt det mångkulturella samhällets utmaningar i särskild hög grad motiv för statens stöd till folkbildningen.

För att täcka vissa merkostnader införs ett förstärkningsbidrag, som ersätter det tidigare målgruppsbidraget. Verksamhet med prioriterade målgrupper berättigar i sig inte till förstärkningsbidrag. Det ingår i studieförbundens grunduppdrag att utifrån sitt samlade stöd från staten rikta resurserna på ett sådant sätt att verksamhet för dessa målgrupper prioriteras.

Förstärkningsbidraget innebär att 12 procent av statsbidraget avsätts för att täcka vissa merkostnader för studieförbundens särskilda insatser för deltagare med funktionshinder samt deltagare som har invandrat. Fördelningen år 2007 och 2008 grundas på omfattningen av studieförbundens verksamhet med målgruppen tidigare år. Mellan åren 2009 och 2011 tillämpas övergångsregler, där bidraget fördelas dels i form av en grundresurs, dels utifrån faktiskt genomförda insatser. Från och

med 2012 fördelas bidraget enbart utifrån faktiskt genomförda insatser. Förstärkningsbidrag ska kunna utgå för merkostnader i samtliga tre verksamhetsformer.

Förstärkta insatser kan till exempel vara anpassning av information och studiematerial, tolk, hjälpledare, anpassning i studielokalen och särskilda ledarutbildningar för målgrupperna.

De förstärkta insatserna ska vara direkt knutna till studieförbundens verksamhet. Insatser för exempelvis ökad tillgänglighet, som faller under det ansvar som kommuner och landsting har, kan alltså inte utgöra underlag för bidrag.

Villkor för att erhålla förstärkningsbidrag är att studieförbundet har ett av förbundsstyrelsen godkänt och i organisationen förankrat policydokument som anger studieförbundets ambitionsnivå för studieförbundets verksamhet för personer med funktionshinder samt personer som har invandrat.

Bidraget fördelas som förskott till studieförbundet utifrån tidigare verksamhet. Studieförbundet centralt svarar för kostnadsredovisning av insatserna. Studieförbundet ska även redovisa antalet personer som kommit i fråga för förstärkta insatser. Enskilda deltagare ska kunna få sina behov tillgodosedda utan att tillfrågas och bedömas av studieförbundet. Den enskildes integritet kan därmed respekteras och skyddas.

För personer som har invandrat kan förstärkningsbidraget täcka eventuella merkostnader som kan uppkomma för att personer med bristande kunskaper i svenska ska kunna delta i studieförbundets allmänna verksamhetsutbud.

Folkbildningsrådet utgår i sin handläggning av förstärkningsbidraget från den miljörelaterade synen på handikapp och funktionshinder. Enligt WHO är ett funktionshinder en följd av en sjukdom eller en skada som ger ett bestående funktionsnedsättning. Funktionshindret medför en begränsning som gör att den enskilde kan möta

hinder i sin dagliga livsföring. Hindren finns i den miljö man befinner sig. En väl anpassad och fungerande miljö är inte handikappande. Funktionshinder som ofta kräver en anpassning för att studiesituationen ska fungera är rörelsehinder, synskada, hörselskada, dövhet, dyslexi, utvecklingsstörning, förvärvad hjärnskada, psykiska funktionshinder, neuropsykiatriska funktionshinder och olika medicinska funktionshinder.

Se vidare bilaga 4: Riktlinjer för förstärkningsbidraget inom studieförbundens verksamhet.

Verksamhetsrelaterat bidrag

Den verksamhetsrelaterade bidragsdelen uppgår till 18 procent av det totala statsbidraget och beräknas genom en sammanvägning av flera mätbara enheter: antalet studiecirkel, deltagare och studietimmar i studiecirkel samt med halva värdet antalet arrangemang, deltagare och studietimmar i annan folkbildningsverksamhet.

Bidraget omfördelas varje år. För år 2007 är genomförd verksamhet åren 2004 och 2005 fördelningsgrund. Verksamhetsbidraget år 2008 grundas på statsbidragsberättigad verksamhet år 2006.

Kriterier för verksamhet som berättigar till statsbidrag

Ansvar och anordnarroll

Studieförbundets förbundsstyrelse är ansvarig för att den verksamhet som bedrivs med stöd av, och rapporteras som grund för, statsbidrag följer både internt angivna mål och anvisningar samt Folkbildningsrådets kriterier.

Folkbildningsanslaget är ett verksamhetsrelaterat bidrag som avser att stödja viss verksamhet. Av studieförbundens årsredovisningar ska verksamhetens utveckling i förhållande till målen tydligt framgå.

Inom studieförbundet ska det finnas en av förbundsstyrelsen godkänd lokal organisation, som:

- har egen ekonomisk förvaltning och redovisning,
- godkänner och utbildar ledare,
- genomför verksamhet i enlighet med förbundets egna mål och anvisningar samt Folkbildningsrådets kriterier.

Statsbidraget ska användas till kostnader som är direkt förbundna med folkbildningsverksamheten. Studieförbundets verksamheter riktar sig till allmänheten genom öppen, programförd verksamhet eller genomförs i samverkan med medlemsorganisationer, andra organisationer, föreningar och enskilda grupper, men endast studieförbundet kan

vara anordnare av statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet. Studieförbundet kan alltså inte överlåta anordnarskapet till sin samverkanspart och inte heller schablonmässigt förmedla bidrag till en samverkande organisation. Eventuell ersättning till samverkande organisation ska stå i relation till redovisade och verifierade kostnader, som är direkt knutna till folkbildningsverksamheten.

För att tydliggöra studieförbundets roll som anordnare av folkbildningsverksamhet ska studieförbundets namn presenteras vid inbjudan till och genomförande av all verksamhet. Studieförbundet bör också ta emot anmälningarna till verksamheten på så sätt att man som anordnare kan ge svar på frågor och förvissa sig om att deltagandet är fritt och frivilligt och att deltagarna vet vilket studieförbund som är anordnare.

I anordnarskapet ligger ett pedagogiskt ansvar. Förordningen anger tydligt att det i all verksamhet ska finnas en godkänd ledare. Ledaren godkänns av anordnaren enligt de kriterier som gäller för godkännande av ledare i respektive verksamhet. Ledarnas kunskap om studieförbundet, om folkbildningens idé och särart, folkbildningens pedagogik samt ämneskunskaper är viktiga områden att beakta. Studieförbundet ansvarar för att cirkelledare är insatta i vilka villkor som gäller för statsbidragsberättigad folkbildningsverksamhet.

Bidragets användning och avgränsning

Den fria och frivilliga folkbildningen förutsätter varje människas frihet att själv välja ämne, grupp och tidpunkt för sina studier. Varje lärsituation som rymmer någon form av obligatorium är därmed utesluten som underlag för statsbidragstilldelning. Utbildning, som genomförs på någons uppdrag och som riktar sig till en avgränsad målgrupp med skyldighet att delta, är inte bidragsgrundande. Verksamhet som tillkommit efter ett anbudsförfarande är inte godkänd som underlag för statsbidrag till studieförbunden.

Verksamhet där någon annan ställer krav på deltagaren att lära vissa moment, delta i viss verksamhet eller under viss tid, är inte statsbidragsberättigad. Detsamma gäller om deltagandet är en förutsättning för uppbärande av ekonomisk ersättning. Det kan till exempel handla om verksamheter inom socialtjänstens, försäkringskassans eller arbetsförmedlingens ansvarsområden.

Verksamhet som annan huvudman än studieförbunden har ansvar och uppbär statsbidrag för, ska inte finansieras av folkbildningsanslaget, till exempel:

- grund- och gymnasieskola samt kommunal vuxenutbildning,
- verksamhet enligt Lagen om stöd och service till funktionshindrade (LSS),
- verksamhet inom Migrationsverkets ansvarsområde,
- Svenska för invandrare.

Riksdag och regering har i folkbildningsförordningen fastställt att: ”Statsbidrag får inte användas till verksamheter med kommersiellt syfte.” Studieförbundet kan givetvis ta ut en deltagaravgift men verksamheten ska inte bedrivas i syfte att ge vinst.

Studier som ingår i personalutbildning och aktiviteter som är ett led i vårdprogram ska inte finansieras via folkbildningsanslaget. Det gäller här att

hitta gränsen mellan det som är företagets/förvaltningens ansvar och studieförbundets roll. En arbetsgivare kan vara positiv till personalens deltagande i studiecirkelverksamhet som anordnas av ett studieförbund. Det kan innebära att man ger möjligheter att delta på arbetstid och/eller att man betalar deltagaravgiften. Deltagandet måste dock alltid vara fritt och frivilligt.

För människor som bor på institutioner kan studieförbunden erbjuda folkbildningsverksamhet. Denna verksamhet måste vara skild från institutionens ordinarie verksamhet eller vårdprogram och studieförbundet har helt och fullt anordnaransvar. Det som sagts ovan om informationsansvar, pedagogiskt ansvar och ekonomiskt/administrativt ansvar, gäller särskilt här. Begreppet fritt och frivilligt innebär frihet för deltagarna både att välja studieförbund och att fatta beslut om att delta eller avstå från deltagande. Institutionens personal kan på sin arbetstid inte fungera som ledare i verksamhet som rapporteras som underlag för statsbidrag.

Ibland erbjuds studieförbunden att inom folkbildningsuppgiften bedriva verksamhet inom musikskolor, kulturskolor och fritidsgårdar. Ansvaret för sådan verksamhet kan inte vara delat. Om studieförbundet går in som anordnare, verksamheten rapporteras och statsbidrag används har studieförbundet det totala ansvaret för pedagogik, ekonomi och administration.

Folkbildningen har en stor och viktig uppgift inom det livslånga lärandet. Människor söker sig ofta till folkbildningen för att lära sig något, få ett ökat välmående och ingå i en social gemenskap. Många deltagare söker ny kunskap och kompetens. Riksdagens kulturutskott har markerat att ”verksamhet inom kompetensgivande studiecirklar så långt det är möjligt bör präglas av samma synsätt som är utmärkande för studiecirkelverksamheten i övrigt”. För den som har deltagit i en studiecirkel och vill ha ett formellt kompetensbevis på sina kunskaper kan detta ske inom det offentliga skolväsendet genom en kunskapsprövning som ger betyg. Studieförbunden har ett nära samarbete med för-

eningslivet, i första hand sina medlems- och samarbetsorganisationer. Att utveckla och stödja ledares och medlemmars kunskapsutveckling med folkbildningens arbetsformer är en viktig del i studieförbundets profil och identitet.

Medlemsorganisationer kan inte vara *formella* anordnare av folkbildningsverksamhet i folkbildningsförordningens mening, det vill säga verksamhet som rapporteras som underlag för statsbidrag. Studieförbunden är ansvariga för den verksamhet som genomförs och redovisas tillsammans med medlems- och samverkande organisationer.

I folkbildningspropositionen uttrycks tydligt att statsbidraget inte får användas till att ”anordna en verksamhet i största allmänhet”. Vidare fastslås följande:

”Statsbidraget får inte fungera som ett allmänt verksamhets- eller organisationsstöd, som kan användas av föreningar och organisationer för att finansiera den egentliga verksamheten.”

Detta innebär att *reguljär föreningsverksamhet* aldrig kan redovisas som folkbildningsverksamhet. Exempel på reguljär föreningsverksamhet är styrelsesammanträden, föreningsmöten, kommittésammanträden, valberedningssammanträden och liknande. Verksamhet som syftar till utövande av lek, spel och idrott samt produktion/tillverkning kan inte rapporteras som statsbidragsberättigad studiecirkel.

Studieförbundens verksamhet är behovs- och deltagarstyrd. Det är studieförbunden själva som – utifrån samhällets stöd till en fri och frivillig folkbildningsverksamhet – ska forma målen för verksamheten. Viktigt är att studieförbunden, som anordnare av verksamheten, är på det klara med vad verksamheten ska kännetecknas av enligt riksdagens beslut.

Verksamheten ska vara sådan att:

– Den stöder och stimulerar ett idéburet studiearbete i folkrörelser och föreningar.

– Den inriktar sig särskilt på dem som har kortare utbildningserfarenheter.

– Den medverkar till människors ökade delaktighet i samhället.

– Den medverkar till utveckling av folklig kultur.

Frågor om avgränsning vad gäller bidragsgrund för statsbidrag har stark koppling till frågor om etiken i folkbildningsarbetet. Frågan om studieförbundens anordnaransvar tas årligen upp när Folkbildningsrådet fastställer statsbidragsvillkor för kommande verksamhetsår.

Studieförbunden har ett ansvar för fortlöpande dialog om etiska vägval och gränsdragningar i folkbildningsarbetet. Etikdialogen behöver föras på både nationell och lokal nivå. Studieförbunden har ansvar för att initiera och stimulera dialogen i och mellan studieförbundens lokala enheter.

Dokumentation

Arbetet i studiecirkel eller annan folkbildningsverksamhet ska dokumenteras genom en närvarolista, som förs vid varje sammankomst. Uppgifter som ligger till grund för statsbidrag och redovisas i STUV-systemet ska framgå av närvarolistan. Cirkelledaren/gruppledaren och i förekommande fall vikarie ska med sin namnteckning intyga riktigheten av uppgifterna.

Kulturprogram dokumenteras genom en rapport som ska innehålla de uppgifter som redovisas i STUV-systemet för statsbidrag. Ansvarig och vid programmets genomförande närvarande företrädare för lokalavdelningen ska med sin namnteckning intyga att uppgifterna är korrekta.

Närvarolistan och kulturprogramrapporten är att betrakta som juridiska dokument och underlag för genomförd samhällsstödd verksamhet, vid en eventuell granskning.

Uppföljning, utvärdering, internkontroll och kvalitet

I folkbildningspropositionen 2005/06:192 uttrycks att folkbildningen står fri från staten, vilket innebär att folkbildningen tilldelats vittgående befogenheter att själv förvalta mycket stora resurser i form av statsbidragsmedel. Studieförbunden har alltså en stor frihet att själva forma sitt arbete, men det är en frihet under ansvar. Om verksamheten inte uppfyller de krav som ställs och organisationerna inte bedriver verksamhet med hög kvalitet minskar förtroendet för folkbildningen. Folkbildningsrådet har i sitt arbete starkt fokus på det utvärderings- och uppföljningsarbete som pågår inom studieförbunden.

Utifrån syftet med statsbidraget, folkbildningsförordningen, Folkbildningsrådets kriterier och fördelningsprinciper för statsbidrag samt villkor för statsbidrag ska studieförbunden formulera sina mål för verksamheten och följa upp dessa.

Utvärdering av folkbildningsverksamheten sker på tre nivåer; av studieförbunden själva, av Folkbildningsrådet och av staten. Planering och genomförande av uppföljning och utvärdering av studieförbundsverksamheten ställer stora krav på studieförbundens lokala enheter.

Studieförbundens arbete med uppföljning och utvärdering av verksamheten är en del av kvalitetsarbetet. Folkbildningspropositionen uttrycker att en ökad fokusering på kvalitetsfrågorna i studieförbunden är en prioriterad uppgift som långsiktigt gagnar organisationernas inre utveckling. Studieförbunden centralt har ett ansvar för att det lokala

uppföljnings- och utvärderingsarbetet kommer till stånd bland annat genom att erbjuda utbildning för såväl anställda som förtroendevalda.

Studieförbunden har flera olika perspektiv att beakta när kvaliteten i verksamheten ska följas upp, exempelvis anslagsgivarens syfte, studieförbundets egen profil, medlemsorganisationers vilja och deltagarnas önskemål.

Folkbildningsrådets uppföljning av studieförbundens verksamhet

Villkoren för statens stöd till folkbildningen samt specifika statsbidragsvillkor för studieförbunden finns reglerade i förordningen om statsbidrag till folkbildningen. Vidare finns specifika krav på uppföljning och resultatredovisning angivna i regeringens riktlinjer till Folkbildningsrådet som utfärdas årligen.

Folkbildningsrådet ska följa upp verksamheten i förhållande till statens syften med stödet till folkbildningen och de villkor som rådet har föreskrivit för att statsbidrag ska utgå till studieförbunden. Rådet följer också upp hur studieförbunden arbetar med egenkontroll och uppföljning av rapporterad verksamhet samt effekterna av vidtagna åtgärder. Folkbildningsrådet uppmärksammar även hur studieförbunden utvecklar sitt interna kvalitetsarbete. I Folkbildningspropositionen (2005/06:192) anges

att Folkbildningsrådet ska få en starkare roll när det gäller kvalitetssäkring av folkbildningsverksamheten och även rätt att återkalla statsbidrag till verksamhet som inte uppfyller statens villkor.

Varje år samlar Folkbildningsrådet in, bearbetar och analyserar statistik och annat material. Representanter för Folkbildningsrådet deltar i studieförbundens årsstämmor och motsvarande. Möten med studieförbundens ordföranden och rektorer genomförs regelbundet för återkoppling av gemensamma aktuella frågor av uppföljningskaraktär. Folkbildningsrådet besöker studieförbundens förbundsledningar och ett tiotal lokalavdelningar i studieförbunden varje år. Rådet kontrollerar också att studieförbunden årligen upprättat och sänder in de dokument som anges i statsbidragsvillkoren. En närmare genomgång och analys av dessa dokument görs inför besöken i studieförbunden. Vidare beslutar Folkbildningsrådets styrelse om särskilda uppföljningsinsatser avseende studieförbunden. Folkbildningsrådet genomför även regelbundet nationella utvärderingar som belyser hur syftet med statsbidraget uppnåtts.

Folkbildningsrådets styrelse reglerar formerna för återbetalning av statsbidrag vid felaktigt inrapporterad verksamhet. Studieförbundsavdelning, som felaktigt rapporterar underlag för bidragsberättigad verksamhet, ska betala tillbaka den del av erhållet statsbidrag som baserats på den felaktiga rapporteringen till sitt förbund. Nytt rapporteringsunderlag inlämnas till Folkbildningsrådet som justerar beräkningsunderlaget för kommande statsbidragsfördelning. Felaktigt utbetalt statsbidrag ska återbetalas till Folkbildningsrådet.

Studieförbundets ansvar för internkontrollen

Studieförbundens förbundsstyrelse har ansvaret för att den verksamhet som bedrivs med stöd av och rapporteras som grund för statsbidraget följer

såväl Folkbildningsrådets kriterier som studieförbundets interna mål och anvisningar. Folkbildningsrådets styrelse har beslutat att studieförbunden ska:

- ha av förbundsstyrelsen fastställt dokument om riktlinjer för folkbildningsverksamheten inom studieförbundet. Krav på innehåll/områden i dokumentet tydliggörs i statsbidragsvillkoren (se bilaga 5). Riktlinjerna ska leda till samsyn inom studieförbunden,
- utbilda förtroendevalda och anställda kring studieförbundets ansvar och anordnarroll,
- varje år granska minst 5 procent av verksamheten i studietimmar räknat,
- årligen lämna särskild redovisning om planerad och genomförd internkontroll till Folkbildningsrådet.

Ett systematiskt arbete med egenkontroll av verksamheten förutsätter tydliga mål eller direktiv från förbundsledningen och konsekvent uppföljning av målen. Vidare ska resurser för utbildning kring metoder för egenkontroll och olika stöd som dokument, tillgång till rådgivare och erfarenhetsutbyte stärkas inom studieförbunden. Studieförbundets granskning ska utöver kontakt och kvalitetsdiskussion med den avdelning/enhet som svarat för verksamheten innehålla en administrativ granskning, verksamhetsgranskning samt återkoppling och eventuell justering av verksamhet rapporterad för statsbidrag.

Verksamhet som i granskning befunnits felaktigt rapporterad för statsbidrag, rapporteras till Folkbildningsrådet. I vissa fall kan återbetalning av på felaktiga grunder utbetalda statsbidrag bli aktuellt.

Rapport om planerad internkontroll i studieförbunden ska årligen, senast den 15 december, redovisas till Folkbildningsrådet.

Resultat och erfarenheter av genomförd internkontroll i studieförbunden redovisas till Folkbildningsrådet senast den 15 december.

Bilaga 1

Förordning (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen

(med kompletteringar 1992:737, 1998:973, 2000:1451 samt 2006:1499)

Inledande bestämmelser

1 § Statsbidrag kan enligt denna förordning lämnas till folkhögskolor, studieförbund och studerandeorganisationer inom folkhögskolan.

Frågor om sådana bidrag prövas av Folkbildningsrådet.

Folkbildningsrådet skall även fullgöra andra uppgifter enligt denna förordning.

Statsbidragets syften

2 § Statens stöd till folkbildningen skall ha till syfte att

1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
2. bidra till att göra det möjligt för människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället, och
4. bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Verksamheter inom följande områden utgör i särskilt hög grad motiv för statens stöd:

1. den gemensamma värdegrunden; alla människors lika värde och jämställdhet mellan könen,
2. det mångkulturella samhällets utmaningar,
3. den demografiska utmaningen,

4. det livslånga lärandet,

5. kulturen,

6. tillgängligheten och möjligheterna för personer med funktionshinder, och

7. folkhälsa, hållbar utveckling och global rättvisa.

Folkbildningsrådets uppgifter

3 § Folkbildningsrådet skall besluta vilka som skall få statsbidrag enligt denna förordning och fördela tillgängliga medel mellan dem.

Folkbildningsrådet skall varje år lämna årsredovisning och budgetunderlag till regeringen. Rådet skall härvid följa de föreskrifter och anvisningar som regeringen meddelar.

Rådet skall kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten i förhållande till de syften som anges i 2 § och de villkor som föreskrivits för att statsbidrag skall utgå.

4 § Rådet skall lämna regeringen sådana sakuppgifter om verksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering, i enlighet med de föreskrifter och anvisningar som regeringen meddelar.

Villkor för statsbidrag

5 § Verksamheten skall ha den inriktning som anges i 2 § första stycket.

Statsbidrag får inte användas till verksamheter med kommersiellt syfte.

Särskilda villkor för statsbidrag till folkhögskolor

6 § En folkhögskola skall ha en ansvarig styrelse. Styrelsen får vara gemensam för flera folkhögskolor.

Allmänna kurser, avsedda främst för dem som saknar grundskole- och gymnasieutbildning, skall årligen utgöra minst 15 procent av verksamheten. Till en allmän kurs som ger en behörighet motsvarande den som kan fås genom det offentliga skolväsendet får endast den antas som fyller 18 år senast under det kalenderår kursen börjar, eller är äldre. Utan hinder härav får en folkhögskola till undervisningen anta en yngre elev som går ett individuellt program i gymnasieskolan.

7 § Undervisningen skall vara avgiftsfri.

Särskilda villkor för statsbidrag till studieförbund

8 § Studiecirkelverksamhet med gemensamma, planmässigt bedrivna studier skall utgöra basen för verksamheten.

I varje studiecirkel eller kulturaktivitet skall det finnas en ledare som är godkänd av en lokal studieförbundsavdelning.

Beslut om statsbidrag

9 § Beslut om statsbidrag skall innehålla uppgif-

ter om bidragsbeloppet, de villkor som är förenade med bidraget och ordningen för utbetalning.

Återkrav

9 a § Folkbildningsrådet får besluta att helt eller delvis kräva tillbaka ett statsbidrag om

1. mottagaren av statsbidraget genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att statsbidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
2. statsbidraget av något annat skäl än vad som sägs i 1 har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta,
3. statsbidraget inte används för det ändamål det har beviljats, eller
4. villkor i beslutet om statsbidrag inte har följts.

Revision

10 § Staten skall beredas möjlighet att utse en revisor i Folkbildningsrådet. Folkbildningsrådet skall ersätta staten för kostnaderna för denna revision.

Överklagande

11 § Folkbildningsrådets beslut i bidragsärenden får inte överklagas.

Bilaga 2

Folkbildningens Framsyn – en sammanfattning

Ett framsynsarbete med brett engagemang

I Folkbildningens Framsyn presenteras en samlad bild av folkbildningens roll och uppgifter inför 2010-talet. Grunden för framsynsdokumentet är ett omfattande rådslagsarbete i studieförbund och folkhögskolor, ett arbete som har utmärkts av stort intresse och engagemang. Totalt har 117 rådslag med 7–8 000 deltagare genomförts.

Inom Folkbildningsrådet har en särskild planeringsgrupp lett arbetet med framsynen. Föreliggande slutdokument har varit föremål för en bred remissbehandling inom folkbildningens organisationer.

Folkbildningens idéer möter en ny tid

Folkhögskolor och studieförbund möter framtiden med en idégrund som starkt betonar bildningens egenvärde, frihet, frivillighet och samspelet mellan människor.

Det livslånga, livsvida och livsdjupa lärandet visar vägen in i framtiden.

Ett globalt och pluralistiskt samhälle gör att etablerade institutioner och traditionella synsätt kommer att utmanas och ifrågasättas.

Framsynsdokumentet utgår från ett perspektiv där folkbildningens organisationer – utifrån sina skilda profiler, men med en gemensam idégrund – spelar en aktiv roll för att forma framtidens samhälle.

Demokratisk utveckling och förnyelse

Utveckling och förnyelse av demokratin är ett överordnat uppdrag för svensk folkbildning. Folkbildningen ska stimulera till ökat demokratiskt engagemang i samhället. Genom ett utvecklat deltagarinflytande är folkbildningen i sig en skola i demokrati.

Framtidens folkbildning eftersträvar en dynamik, där den praktiska pedagogiken, med sina medborgarbildande inslag, möter deltagarens behov av individuell kompetensutveckling och personlig utveckling. I detta demokratiarbete ska det gränsöverskridande perspektivet, det egna skapandet och det reflekterande samtalet betonas.

Aktiva insatser för ökad jämställdhet i samhället är en grundläggande demokratisk fråga och ska därför ha högsta prioritet.

Folkbildningens organisationer ska tydligare än i dag verka som inspiratörer för ett nyskapande folkrörelse- och föreningsliv.

Folkbildning med alla – för minskade klyftor

Folkhögskolor och studieförbund ska ytterligare skärpa sina insatser för att nå utsatta människor och grupper.

Folkbildningen ska vara en möjlighet för alla människor, med en klar ambition att motverka diskriminering och klyftor i fråga om utbildning, genus, sexuell läggning, religion, etnicitet och mellan generationer.

Folkbildningen ska göra det möjligt för deltagarna att växa som människor och påverka samhället. Studieförbund och folkhögskolor engagerar stora grupper av unga, men också många äldre som lämnat yrkeslivet.

Ytterligare insatser för att övervinna olika studiehinder måste vidtas. Att människor med funktionshinder kan delta i folkbildande verksamhet är av central betydelse, nu och i framtiden.

Folkbildningens förhållningssätt grundas i en stark tilltro till människans inneboende kraft och potential till utveckling.

En stark kraft i lokalsamhället

Folkhögskolor och studieförbund ska vara drivkrafter för lokal och regional mobilisering, utveckling och tillväxt.

Folkbildningens lokala förankring grundas inte minst i ett nära samarbete med folkrörelserna och föreningslivet. Folkbildningen ska utgöra en förnyelsekraft i de etablerade rörelserna, men också vara en arena där nya rörelser kan växa och ta form. I framtiden är det en central uppgift för folkbildningens organisationer att stärka sina positioner också i storstädernas lokalsamhällen.

Samarbetet med olika aktörer i det civila samhället, näringslivet och den offentliga sektorn måste utvecklas, i sökandet efter lösningar på framtida samhällsproblem.

En klar röst för mångfald och pluralism

Det mångkulturella samhället bär på stora möjligheter. Att människor med olika etnisk, religiös och kulturell bakgrund möts inom folkbildningen skapar en positiv dynamik i verksamheten. Grundläggande idéer och pedagogik kan tillämpas och vidareutvecklas.

För människor som söker sig till vårt land ska folkhögskolor och studieförbund vara en självklar möjlighet. Folkhögskolor och studieförbund bör själva framstå som mångkulturella förebilder.

Invandrarnas organisationer och nya sociala rörelser som växer fram i det mångkulturella samhällets spår, måste få en starkare roll i folkbildningens organisationer och verksamhet.

Globalt och lokalt – för en långsiktigt hållbar utveckling

Folkbildningen ska bidra till ett ökat vardagsengagemang för globala frågor genom konkreta, lokalt förankrade insatser. Folkhögskolor och studieförbund kan stärka sitt deltagande i utvecklingsprojekt och olika former av utbyten samt intensifiera de opinionsbildande insatserna för en långsiktigt hållbar utveckling.

Folkbildningen bör även stärka sitt engagemang i internationella organisationer och nätverk.

Framtidens lärande tar form

Folkbildningens organisationer står inför betydande pedagogiska utmaningar. Framtidens lärmiljöer blir mer varierade och mångfacetterade. Flexibla studieformer kommer att få en avsevärt större roll i framtidens folkbildning. Alla ska ges möjligheter till olika former av lärande.

Folkhögskolor och studieförbund kan, ibland i samarbete med bibliotek, lärcentra och andra utbildningsanordnare, stärka och utveckla sin roll som lokala stödjepunkter för lärande i hela landet.

Folkbildningen i utbildningssamhället

Folkbildningens förmåga att anpassa innehåll och arbetsformer till människors skiftande behov är en tillgång i olika former av utbildning. Folkbildningen kan ta ett ökat ansvar för utbildning av vuxna, inte minst mot bakgrund av de goda erfarenheterna från Kunskapslyftet. Potentialen är stor även ifråga om olika former av yrkesutbildningar.

Folkbildningen har stor erfarenhet av verksamhet med unga deltagare, och bör få möjlighet att genomföra gymnasieutbildning för unga, på samma sätt som är möjligt inom vuxenutbildningen. Folkbildningen utgör en brygga till högskolestudier, men folkbildningen kan också vara ett komplement till högskolan. Arbetet med validering bör även omfatta folkbildningens olika studiemöjligheter.

Studiestödssystemet måste ses över i syfte att skapa en större flexibilitet som sätter den studerande i centrum.

Hoten mot folkhälsan – och folkbildningens möjligheter

Folkbildningen ska bidra till att utveckla effektiva rehabiliteringsinsatser med sikte på ökad livskvalitet och med ambitionen att människor ska kunna ta ansvar för sin egen försörjning.

Verksamheten i studieförbund och folkhögskolor är i sig folkhälsobefrämjande och det finns stora möjligheter att förstärka de förebyggande insatserna.

Genom ett aktivt arbete tillsammans med nätverk, självhjälpgrupper, patientsammanslutningar och andra frivilliga grupper kan människor få stöd att ta ansvar för sin egen hälsa.

Kultur – för personlig utveckling och livskraftiga lokalsamhällen

Folkbildningen ska i framtiden bibehålla och utveckla sin position som Sveriges största kulturena, både när det gäller att förmedla kulturupplevelser och erbjuda människor möjlighet till eget skapande. Insatserna inom kulturområdet ska ha en bred bas men också tillfredsställa högt ställda förväntningar inom olika specialområden.

Folkhögskolor och studieförbund ska vara självklara mötesplatser och drivkrafter i ett lokalt kulturliv. Insatserna för att möta ungdomars vilja att utöva och uppleva kultur ska intensifieras. Det samma gäller rollen som entreprenörer och initiativtagare till olika lokala kulturella evenemang.

Framtidens finansiering och styrning av folkbildningen

Inom folkbildningen ska det finnas en hög beredskap för att ompröva etablerade organisations- och verksamhetsformer.

Folkbildningsrådets roll ska bibehållas med en stark integritet att fatta beslut till nytta för folkbildningen som helhet.

Principen att staten anger övergripande motiv för anslaget till folkbildningen, men avstår från detaljreglering, bör ligga fast. Detta innebär ett stort ansvar för folkbildningens organisationer att själva prioritera mellan olika angelägna uppgifter.

Kraven på fortbildning inom folkbildningens organisationer kommer att växa.

Tillfälliga projektbidrag ökar i omfattning, vilket innebär möjligheter, men också risker. Samhällsstödet till folkbildningen har kraftigt urholkats och bör stärkas. För att skapa förutsättningar för vidgade insatser krävs nya resurser.

Behovet av folkbildningsforskning är stort och forskningen har en angelägen uppgift att bidra till idé- debatt och utveckling av folkbildningsverksamheten.

Förtydligande av regler för rapportering av Studiecirkel på distans

Folkbildningsrådets styrelse beslutade i september 2000 att en studiecirkel kan bedrivas med enbart fysiska möten, en kombination av fysiska möten och distansutbildning eller i sin helhet på distans. *Är distansinslagen av betydelse för studierna som helhet, rapporteras cirkeln som distanscirkel, även om mindre än 50 % av tiden genomförts på distans.*

En studiecirkel består av minst tre personer som under minst tre sammankomster och minst nio studietimmar gemensamt söker kunskap. Cirkelledaren, som kan vara en av dessa tre, är godkänd av studieförbundets lokala enhet. De grundläggande villkoren gäller även för studiecirkel på distans. Det handlar om antal deltagare, deltagares ålder och krav på studiematerial. Vidare att man ska ha deltagit vid minst en av de tre första träffarna. I en distanscirkel innebär det att man måste ha varit uppkopplad till "klassrummet" där kommunikationen sker minst en gång under de tre första veckorna av cirkeln.

Studiecirkel på distans kräver aktiva insatser från studieförbundsavdelning och ledare för att stödja gruppens och deltagarnas studiearbete. Kommunikation och interaktivitet både mellan ledare och deltagare och mellan deltagare måste finnas. Studierna måste anordnas så att helhet och sammanhang kan skapas och att kunskaperna kan prövas och bearbetas i ett öppet och fortlöpande samtal.

Arbetsplan

En plan ska upprättas där studiemål, metoder i cirkelarbetet och tidsomfattning ska kunna avläsas. Utgångspunkten för beräkning av verksamheten är ledarens avtalade tid i studietimmar. Det är viktigt att det finns ett klart samband mellan planen och den slutrapporterade cirkeltiden. Denna tid är riktmärke för respektive deltagares distansstudietid.

I en cirkel där deltagarna enbart träffas över nätet är det lämpligt att bestämma en rimlig tid som deltagarna ska avsätta till studier t ex tre timmar per vecka. Utgångspunkt är hur många timmar per vecka som skulle varit aktuellt i cirkeln om man hade träffats fysiskt. Sedan utgår man från de valda timmarna per vecka och fyller på eller drar ifrån om det blir någon förändring.

Närvaro

Arbetsplanen ersätter det tidigare kravet på att spara loggfiler av kommunikationen i konferensen/cirkeln, som en kvittens på aktivitet.

Cirkelledaren ⁱⁱbedömer vilka som deltagit i studierna utifrån aktiviteten under tiden för varje delmoment/sammankomst.

Deltagarna samt antal studietimmar noteras på listan. Vid beräkning av timmar får man utgå från hur många timmar som cirkeln skulle omfattat i en "vanlig" cirkel (planen), ledarens avtalade tid och deltagarnas kollektiva cirkelinsats.

Verksamheten rapporteras i den lokalavdelning som programfört cirkeln och har kostnader för cirkelledaren.

ⁱ Sammankomster/delmoment

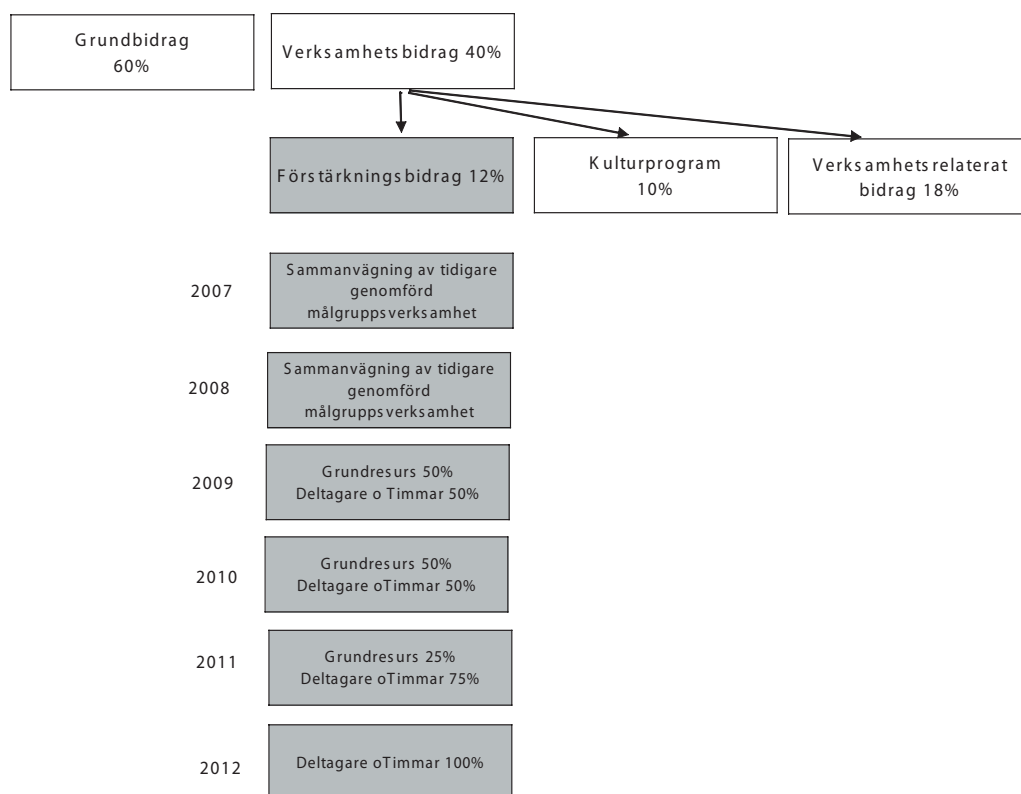
Cirkelns omfattning i studietimmar, vad som huvudsakligen är tänkt att studeras vid varje cirkelträff/delmoment och hur många timmar en träff omfattar ska framgå av arbetsplanen. (T.ex. 3 timmar/vecka, eller två träffar x 2 timmar/vecka eller en träff x 4 timmar per månad).

Om studiernas uppläggning eller innehåll förändras, cirkeln förskjuts i tid eller timtalet förändras jämfört med det som finns angivet i den ursprungliga arbetsplanen, ska arbetsplanen justeras av deltagarna gemensamt i cirkeln innan den avslutas.

ⁱⁱ Det är deltagandet utifrån arbetsplanens sammankomster/delmoment, även läsandet av andras inlägg, i de gemensamma konferenserna som räknas som närvaro - inte det helt individuella arbetet, eller arbete med färre än tre personer, på samma sätt som i fysiska cirklar. Det innebär att; en deltagare som efter att ett delmoment/en sammankomst avklarats läser inlägg, alltså inte är att betrakta som närvarande i just denna sammankomst.

BILAGA 4

Riktlinjer för förstärkningsbidraget inom studieförbundens verksamhet

1. Grundresurs för att anpassa och utveckla verksamhet

Förstärkningsbidraget utgör 12 procent av det totala statsbidraget till studieförbunden.

År 2007–2008 tillämpas övergångsregler, där fördelningen av totalt förstärkningsbidrag grundar sig på en sammanvägning av tidigare genomförd målgruppsverksamhet med funktionshindrade och invandrade.

Under perioden 2009–2011 fördelas en grundresurs med 50, 50 respektive 25 procent av förstärkningsbidraget, som ska ge alla studieförbund möjlighet att anpassa och utveckla sin verksamhet för

att personer inom förstärkningsbidragets deltagarkategorier ska kunna delta i verksamheten på lika villkor som andra. Studieförbunden ska i årsredovisning eller på annat sätt redovisa till Folkbildningsrådet hur grundresursen har använts. Folkbildningsrådet kommer också att utvärdera hur grundresursen har använts inom studieförbunden.

Resursen år 2009 beräknas efter andelen totalt utbetalt statsbidrag år 2007–2008, för år 2010 är totalt utbetalt statsbidrag år 2009 beräkningsgrund. För år 2011 är år 2010 beräkningsgrund.

Det är viktigt att göra en åtskillnad mellan den tillfälliga grundresursen som studieförbunden erhåller

ler under tre år och de fördelningsprinciper som förstärkningsbidraget bygger på. 2009–2011 får alla studieförbund bidrag för att skapa förutsättningar för att bedriva verksamhet som är tillgänglig för alla.

2. Förstärkningsbidragets utformning och avgränsning

Förstärkningsbidrag utgår för att täcka merkostnader för extra insatser. Bidraget avser verksamhetsformerna studiecirkel, kulturprogram och annan folkbildningsverksamhet.

Bidraget avser två deltagarkategorier:

- Personer med funktionshinder
- Personer som har invandrat och som har brister i svenska språket

Förstärkningsbidraget är avsett att täcka merkostnader för att personer i dessa två deltagarkategorier ska kunna delta i studieförbundens verksamhet på lika villkor som andra.

Studiecirkel, kulturprogram och annan folkbildningsverksamhet som har inneburit merkostnader berättigar till bidrag.

Att deltagare med funktionshinder eller invandrade med bristfälliga kunskaper i svenska deltar i studieförbundens verksamhet är inte tillräckligt för att erhålla förstärkningsbidrag.

Folkbildningsrådet kommer årligen att inbjuda studieförbunden till samråd kring vilka insatser som kan ligga till grund för förstärkningsbidraget, behov av förtydligande av riktlinjerna samt frågor av uppföljningskaraktär.

3. Detta ska förstärkningsbidraget användas till

Förstärkningsbidraget är avsett för att täcka faktiska merkostnader som är direkt relaterade till verksamhetens genomförande.

Insatser som bidraget kan användas till är:

- Intern utbildning/fortbildning

- Nationellt utvecklingsarbete
- Anpassning av lokaler
- Teknisk utrustning
- Studiematerial
- Rekryteringskostnader
- Ökad ledartäthet
- Expertmedverkan
- Tolk
- Hjälpmedel
- Extra administration som föranleds av de särskilda åtgärderna

För att underlätta bedömningar kommer Folkbildningsrådet att ta fram en lista på typer av merkostnader. Om behov föreligger ska Folkbildningsrådet inför verksamhetsåret 2009 ytterligare förtydliga begreppet merkostnader.

4. Principer för fördelning av bidrag

Fördelningen mellan studieförbunden grundas på respektive studieförbunds andel av deltagare och timmar i verksamhet där följande två förutsättningar är uppfyllda:

1. Deltagaren tillhör någon av kategorierna person med funktionshinder eller person som har invandrat och som har bristfälliga kunskaper i svenska språket.
2. Deltagaren ska ha varit föremål för extra insatser som berättigar till förstärkningsbidrag.

Förstärkningsbidraget hanteras centralt av respektive studieförbund. Varje enskilt studieförbund ansvarar för att upprätta interna fördelningsprinciper och därefter fördela förstärkningsbidraget regionalt/lokalt.

4.1 Fördelning 2009–2011

År 2009 och 2010 fördelas 50 procent av förstärkningsbidraget efter antal deltagare och studietimmar där studieförbundet har haft merkostnader.

50 procent av bidraget baseras på antalet deltagare och 50 procent baseras på antalet studietimmar. Verksamhetsformerna studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet väger lika. Ett kulturprogram värderas till tre studietimmar.

Verksamheten år 2008 ligger till grund för fördelningen av denna del av bidraget år 2009. Studieförbunden får besked om preliminärt förstärkningsbidrag för 2009 i december 2008. Omfördelning sker under våren 2009 efter slutrapportering av 2008 års verksamhet. Denna princip gäller även fortsättningsvis.

År 2011 fördelas 75 procent av förstärkningsbidraget på detta sätt. Från och med år 2012 fördelas hela förstärkningsbidraget utifrån inrapporterade deltagare och timmar i verksamhet där studieförbundet har haft merkostnader vid genomförandet.

5. Deltagare som får utgöra beräkningsunderlag för förstärkningsbidrag

5.1 Deltagare med funktionshinder

I sin handläggning av förstärkningsbidraget utgår Folkbildningsrådet från den miljörelaterade synen på handikapp och funktionshinder som WHO företräder:

Ett funktionshinder är en följd av en sjukdom eller en skada som ger en bestående funktionsnedsättning. Funktionshindret medför en begränsning som gör att den enskilde kan möta hinder i sin dagliga livsföring. Hindren finns i den miljö man befinner sig. En väl anpassad och fungerande miljö är inte handikappande.

Deltagare med en tidigare kort formell utbildning anses inte vara funktionshindrad trots svårigheter i inlärningsprocessen, kanske som en följd av bristande läs- och skrivvana. Inte heller deltagare, som kan anses falla under begreppet med sociala problem, kan enbart på den grunden betraktas som funktionshindrade.

Funktionshinder som ofta kräver en anpassning för att studiesituationen ska fungera är rörelsehinder, synskada, hörselskada, dövhet, dyslexi, utvecklingsstörning, förvärvat hjärnskada i vuxen ålder, psykiska funktionshinder, neuropsykiatriska funktionshinder (till exempel autism, Aspergers syndrom och ADHD) och olika medicinska funktionshinder (till exempel afasi och epilepsi).

5.2. Invandrade med brister i svenska språket

Person som har invandrat och som har sådana brister i det svenska språket, att det föreligger svårigheter att delta i studieförbundets verksamhet utan särskilda insatser, får ingå i det antal deltagare som ligger till grund för beräkning av förstärkningsbidrag.

Som deltagare avses i statsbidragshänseenden deltagare bosatta i Sverige inkluderat flyktingar/invandrare med uppehållstillstånd samt deltagare från övriga länder i EES-området. Gäststuderande från andra länder, är inte invandrare. Gäststuderande berättigar därför inte till förstärkningsbidrag.

6. Policydokument – ett villkor för förstärkningsbidrag

Ett villkor för att studieförbundet ska vara berättigat till förstärkningsbidrag är att studieförbundet har antagit ett policydokument. Det ska ange inriktningen för insatserna med deltagare med funktionshinder respektive deltagare som har invandrat och som har brister i svenska språket. Dokumentet ska innehålla studieförbundets policy vad gäller:

- Allmänt förhållningssätt
- Rekrytering
- Pedagogiska/metodiska arbetssätt
- Lokaler och annan teknisk utrustning
- Utveckling och förnyelse av verksamhet
- Utbildning för förtroendevalda, personal och cirkelledare
- Samspelet med medlems- och samverkande organisationer vad gäller deltagare med funktionshinder och invandrare med behov av stöd i svenska språket.

Ett första policydokument utarbetas under 2007 och ska vara Folkbildningsrådet tillhanda senast den 15 december 2007.

7. Rapportering av verksamheten

7.1. Redovisning

Folkbildningsrådet ska till regeringen kunna redovisa att statsbidraget till folkbildningen använts i enlighet med statens syfte. Folkbildningsrådet ska

även redovisa hur många av studieförbundsdeltagarna som har ett funktionshinder respektive är födda utomlands.

Studieförbunden ska till Folkbildningsrådet beskriva hur grundresursen har använts samt uppge för hur många deltagare och timmar förstärkningsbidraget avser. Rapportering sker via Gustav/mot-svarande. Folkbildningsrådet kommer att ta fram regler för hur verksamheten ska redovisas och dokumenteras.

Merkostnaderna för verksamheten redovisas inom respektive studieförbund och följs upp vid studieförbundens interna kontroller av verksamheten.

7.2. Uppföljning

Uppföljning av studieförbundens insatser med förstärkningsbidrag bör ingå som en naturlig del i internkontrollen. Studieförbundens allmänna målskrivningar bör ligga till grund för studieförbundets uppföljnings- och utvärderingsarbete.

Studieförbundens internkontroll för år 2009 ska

helt eller delvis inriktas på verksamhet med förstärkningsbidrag.

Behovet av utvärdering av förstärkningsbidragets användning med stöd av forskare diskuteras i samband med Folkbildningsrådets utvärderingsplan.

8. Återbetalning av medel

Folkbildningsrådets styrelse reglerar formerna för återbetalning av statsbidrag vid felaktigt inrapporterad verksamhet. Studieförbundsavdelning, som felaktigt rapporterar underlag för statsbidrag, ska betala tillbaka den del av erhållet statsbidrag som baseras på den felaktiga rapporteringen till sitt förbund. Nytt rapporteringsunderlag inlämnas till Folkbildningsrådet som justerar beräkningsunderlaget vid kommande statsbidragsfördelning. Felaktigt utbetalt statsbidrag ska återbetalas till Folkbildningsrådet.

Folkbildningsrådet kommer under 2007 att arbeta fram riktlinjer för återbetalning av medel vid felaktigt inrapporterad verksamhet.

Bilaga 5

Statsbidragsvillkor för anslag 25:1 Bidrag till folkbildningen 2007 (Här redovisas endast de avsnitt i statsbidragsvillkoren som är relevanta för studieförbunden)

Allmänna statsbidragsvillkor

Förordningen

Verksamheten ska ha den inriktning som anges i förordningen om statsbidrag till folkbildningen (SFS 1991:977 kompletterad med SFS 1992:737, SFS 1998:973, 2000:1451 samt SFS 2006:1499).

Mål- och styrdokument

Varje studieförbund ska ha upprättat och till Folkbildningsrådet insänt aktuella mål- och styrdokument som beskriver de för verksamheten beslutade målen samt hur den egna uppföljningen och utvärderingen genomförs. Dokumenten ska vara fastställda av styrelsen samt daterade.

Kvalitetsredovisning

Studieförbund ska årligen, senast den 15 november, avge kvalitetsredovisning till Folkbildningsrådet.

Redovisningen ska omfatta en beskrivning av vilka metoder som man har använt för sitt kvalitetsarbete, vilka indikatorer eller kännetecken man har valt för att beskriva folkbildningens kvalitet samt analyserade resultat inom de sju verksamhetsområden som har beslutats av riksdagen.

Av kvalitetsredovisningen ska framgå:

- vilka uppföljnings- och utvärderingsinsatser som genomförts och dess resultat samt
- genomförda utvecklingsinsatser och resultaten av dessa.

Årsredovisning (verksamhetsberättelse)

Årsredovisning (verksamhetsberättelse) ska årligen upprättas och före den 1 juli insändas till Folkbildningsrådet.

Utifrån regeringens årliga riktlinjer till Folkbildningsrådet ska:

Studieförbunden redovisa den samlade verksamheten i form av antalet studiecirkel, antalet studietimmar och ämnesinriktning på cirkelarna. Antalet deltagare ska anges per kön och i åldersgrupper. Deltagare med utländsk bakgrund, deltagare med funktionshinder och arbetslösa deltagare ska redovisas. Antalet kulturprogram och antalet deltagare i dessa program ska redovisas. För kategorin annan folkbildningsverksamhet ska antalet arrangemang, antalet studietimmar och antalet deltagare redovisas.

Av årsredovisningen ska det av studieförbundet erhållna statsbidrag tydligt framgå.

Följande principer gäller för den ekonomiska redovisningen:

– Verksamhetsår bör sammanfalla med kalenderår. I de fall dessa ej sammanfaller ska i not statsbidragen för respektive kalenderår redovisas med gjorda periodiseringar.

– På intäktssidan i resultaträkningen alternativt i not ska de statliga anslagsposterna särredovisas. I de fall dessa ej överensstämmer med de belopp som fördelats av Folkbildningsrådet eller annan myndighet ska i not eventuell periodisering eller annan omfördelning redovisas. Vid periodisering ska noten också hänvisa till aktuell balanspost.

– Studieförbunden ska redovisa transfereringar av statsbidragen till lokalavdelningar/enheter.

Studieförbunden och deras lokalavdelningar har därutöver skyldighet att lämna de uppgifter som Folkbildningsrådet begär för att fullgöra sina myndighetsuppgifter.

Återtagande av statsbidrag

Om statsbidrag har erhållits på felaktiga grunder kan Folkbildningsrådet återta statsbidrag.

Specifika villkor för studieförbunden

Mål- och styrdokument samt kvalitetsredovisning och årsredovisning (verksamhetsberättelse)

Kraven på att upprätta mål- och styrdokument samt årsredovisning (verksamhetsberättelse) gäller också för studieförbundens lokalavdelningar eller motsvarande. Först efter särskild anmodan därom ska lokalavdelningarna/motsvarande sända in dokumenten till Folkbildningsrådet.

Årsredovisning (verksamhetsberättelse)

Studieförbunden ska redovisa vilka insatser som gjorts och vilka rutiner som funnits för att följa statsbidragsanvändningen i den lokala verksamheten. Redovisning ska göras av vilka insatser som gjorts vad gäller egenkontrollen av hur statsbidragen använts.

Vad gäller redovisning av utvärderingsinsatser och användningen av utvecklingsbidragen (2004–2006) gäller detta enbart för studieförbunden centralt.

Internkontroll

Följande minimikrav gäller för studieförbundens löpande internkontroll. Studieförbunden ska:

- Ha av förbundsstyrelsen fastställt dokument ”Riktlinjer för folkbildningsverksamhet” som beskriver studieförbundets anordnaransvar för den fria och frivilliga folkbildningsverksamheten. Gränsdragningen mot uppdrag, föreningsaktiviteter samt verksamhet som syftar till lek spel och idrott samt produktion/tillverkning ska uppmärksammas särskilt.
- Utbilda förtroendevalda och anställda kring studieförbundets ansvar och anordnarroll.
- Varje år granska minst 5 procent av verksamheten i studietimmar räknat.
- Årligen, senast den 15 december, lämna en särskild redovisning om planerad internkontroll för kommande verksamhetsår samt en redovisning av genomförd internkontroll till Folkbildningsrådet. Justerat statistikunderlag ska vara Folkbildningsrådet tillhanda den 15 november varje år.

Förstärkningsbidrag

Förstärkningsbidrag utgår för att täcka merkostnader för extra insatser. Bidraget avser verksamhetsformerna studiecirkel, kulturprogram och annan folkbildningsverksamhet. Bidraget avser två deltagarkategorier: Personer med funktionshinder samt personer som har invandrar och som har brister i svenska språket.

Som statsbidragsvillkor för förstärkningsbidrag gäller att studieförbunden ska ha ett policydokument kring verksamheten för deltagare med funktionshinder och invandrade med brister i svenska språket.

Bilaga 6

Allmänna råd vid upprättande av verksamhetsberättelse med årsredovisning för centralt studieförbund avseende statsbidragsvillkorade avsnitt

Syfte

Detta dokument är en sammanställning av de för årsredovisningen (verksamhetsberättelsen) relevanta avsnitten i statsbidragsvillkoren. Syftet är enbart att tjäna som allmänna råd vid upprättande av årsredovisning/verksamhetsberättelse.

Allmänt

Verksamhetsåret redovisas i en handling benämnd *Verksamhetsberättelse & Årsredovisning (VB)*.

Dessa allmänna råd avser *enbart* de krav Folkbildningsrådet ställer med anledning av statsbidrag till studieförbund. Vad gäller utformning och innehåll i övrigt hänvisas till Årsredovisningslagen (ÅRL) och eventuella egna anvisningar.

Om de uppgifter som Folkbildningsrådet begär ej återfinns i VB ska de redovisas via särskild handling/bilaga. Studieförbund inklusive lokalavdelning eller motsvarande har därutöver skyldighet att lämna de uppgifter som Folkbildningsrådet begär för att fullgöra sina myndighetsuppgifter.

Verksamhetsår och rapportering

Verksamhetsår bör sammanfalla med kalenderår. VB upprättas årligen och insänds **före 1 juli** till Folkbildningsrådet.

Innehåll

VB ska innehålla uppgifter om:

1. *Samlad verksamhet*, utifrån regeringens årliga riktlinjer till Folkbildningsrådet, i form av en sammanställning över:

- Antal studiecirklar, deltagare och studietimmar.
- Ämnesinriktning på cirklarna.
- Antal kulturprogram.
- Antal arrangemang och deltagare i annan gruppverksamhet.

2. Gjorda insatser och vilka rutiner som funnits för att följa statsbidragsanvändningen i den lokala verksamheten.

3. Gjorda insatser vad gäller egenkontrollen av hur statsbidragen använts.

4. *Ekonomisk redovisning*, vilken ska omfatta resultaträkning, balansräkning samt notapparat. En tydlig redovisning av erhållet statsbidrag ska ske enligt följande principer:

- De statliga anslagsposterna ska särredovisas på resultaträkningens intäktssida alternativt i not. Överensstämmer ej dessa anslagsposter med de som fördelats av Folkbildningsrådet eller annan myndighet ska i not periodisering eller annan förklaring till avvikelser redovisas. Vid periodisering ska noten också hänvisa till aktuell balanspost.
- En redovisning av transfereringen av statsbidragen till lokalavdelningar/enheter.

Folkbildningsrådet

Box 730, 101 34 Stockholm

Tel: 08-412 48 00, fax: 08-21 88 26

fbr@folkbildning.se

www.folkbildning.se